

Једна од карактеристика Швајцарске у смислу државног уређења су референдуми и народне иницијативе, које представљају уставно-правно регулисање непосредне демократије. Швајцарска је једна од неколико најстабилнијих и најстаријих представничких демократија, чији грађани успешно примењују могућност директног утицаја на промену неког закона, па и Устава. Народна иницијатива и референдум су дуго били карактеристични само за Швајцарску. Историја непосредне демократије у Швајцарске потиче од „Landsgemeinden“, зборова на отвореном, свих пунолетних грађана мушког пола, на којима се расправљало и након тога гласањем одлучивало о регулисању правних питања. Такав начин гласања још увек се примењује али само у два мала кантона.

Од општинског, преко кантоналног, до савезног нивоа власти цео систем прожимају институције народне иницијативе и референдума. На овај начин грађани су у могућности да учествују у пословима локалне заједнице, али такође могу да одлучују и о законодавним као и уставним питањима, како кантона, тако и савезне државе. Народне иницијативе проналазе своје изражавање у предлагању одлука, а референдум њихово усвајање. За било коју промену Устава референдум је обавезан, такође референдум се може тражити за промену неког закона. Иако се не могу тражити референдуме, грађани могу да мењају било који закон који је изгласала Савезна скупштина. На референдумима грађани Швајцарске се, било на кантоналном или на националном нивоу, изјашњавају о свему. Апсолутно никаква ограничења не постоје поводом права на референдум у погледу материје, једино за одређена питања, референдум је обавезан а за друга је факултативан. Што се тиче народне иницијативе ситуација је мало другачија. На савезном нивоу грађани могу да предлажу промене Савезног устава, али не могу предлагати промене или доношење

савезних закона. У неким кантонима грађани имају права на иницијативу у погледу кантоналних закона.

Сто хиљада грађана Швајцарске има право да покрене иницијативу за делимичну или потпуну промену устава. Уколико Савезна скупштина на пример поднесе иницијативу за промену устава, то се такође износи на референдум грађана и кантона, при чему се резултат гласања грађана у одређеном кантону рачуна као глас тог кантона.

Обавезан референдум је предвиђен за измене Устава, приступање организацијама за колективну безбедност или наднационалним заједницама, промене одређених савезних закона, као и за народне иницијативе. Факултативни референдум се расписује на захтев педесет хиљада грађана са правом гласа или осам кантона. На факултативном референдуму се усвајају савезни закони, савезне наредбе или декрети, међународни споразуми који су неограниченог трајања и не могу бити поништени, а који предвиђају ступање у међународне организације или захтевају усвајање или измене савезних закона.

Референдуми могу бити одржани и на кантоналном нивоу, међутим такве захтеве има мали број грађана. Одржавање факултативних референдума најчешће предлажу политичке странке и интересне групе.

Швајцарска, „земља референдума“

Пише: Владимир Милетић
уторак, 13 март 2012 12:19

